

Indignació al Priorat per deixar sec el riu Siurana

Una imatge habitual del riu Siurana. Foto: Volem el riu Siurana Viu.

El principal riu del Priorat, i segon més important de les comarques tarragonines després del gran Ebre, baixa sec. Bàsicament, aquest és el problema que pateixen els municipis del Priorat per on passa el riu Siurana. Una qüestió aparentment simple, que es complica de manera considerable quan s'intenta esbrinar el perquè d'aquesta situació, en la qual entren en joc poderosos interessos econòmics, i on la veu de la comarca es veu gairebé esclafada davant corporacions com la gran Comunitat de Regants de Riudecanyes, que fan i desfan sense fer massa cas de les reivindicacions que, simplement, demanen que pel riu hi ha de passar aigua. Aquesta és una demanda històrica del Priorat, que ha batallat durant anys per resoldre aquest problema i només ha rebut engrunes, mentre el riu baixa sec tot l'any a partir de Cornudella de Montsant en avall.

El Siurana, que neix a les Muntanyes de Prades, entra de seguida al Priorat, passant pels municipis prioratins de Cornudella de Montsant, Poboleda, Torroja del Priorat, Gratallops i Bellmunt del Priorat, abans de desembocar a l'Ebre a la localitat de Garcia. Pel que fa al pas del riu Siurana per la comarca, només el primer municipi pot gaudir del riu, donat que a partir de la represa situada prop del Molí dels Àubins -inaugurada l'any 1934 per Marcel·lí Domingo, aleshores ministre d'agricultura-, les aigües són desviades cap al pantà de Riudecanyes. Fins i tot des d'abans de la construcció de la represa ja existeixen queixes, com a mínim per part de l'Ajuntament de Torroja, que aleshores ja va interposar una demanda davant de la Junta Arbitrària de Tarragona, segons la qual no estava d'acord amb la seva construcció.

Tant fa que el pantà de Siurana estigui ple, mig ple o buit, donat que el resultat sempre és el mateix: A partir de la represa, situada aigües avall de l'embassament, l'aigua no passa pel riu; se'n va cap al pantà de Riudecanyes, deixant el cabal del Siurana sec. Es tracta d'un cas únic de

deixar sense aigua el cabal d'un riu per emportar-se-la a una altra conca.

*La represa del Siurana, aigües avall del pantà. A partir d'aquí, l'aigua del riu es desvia cap a Riudecanyes.
Foto: Aniol Poblet / GEPEC.*

La polèmica fins i tot va arribar al Parlament Europeu, quan el 18 de febrer de 2014, Raül Romeva, aleshores a ICV-Verds, va traslladar una pregunta al president del Consell, en la qual es plantejava la problemàtica, i entre d'altres, es qüestionava la "reducció del cabal del riu Siurana molt per sota del cabal ecològic, fet que provoca la mort d'espècies i la destrucció del bon estat ecològic dels ecosistemes fluvials", i la "sospita que un dels usos que es fa de l'aigua transvasada a Riudecanyes és omplir les piscines durant l'època d'estiu, desviar l'aigua cap al municipi de Reus i cap a la indústria de Tarragona", i demanava al Consell Europeu si "coneixia el transvasament periòdic que es realitza en el riu Siurana i l'impacte que aquest suposa per als ecosistemes fluvials?", i si "considera la Comissió que aquest transvasament suposa una infracció de la normativa europea esmentada anteriorment per no assegurar el bon estat ecològic de

l'ecosistema fluvial del riu Siurana?" i si la Comissió "pensa actuar per assegurar el compliment de la normativa comunitària?".

La Comissió va respondre, gens favorablement als interessos del Priorat, el 31 març de 2014: "El pla hidrològic de conca corresponent a la conca fluvial de l'Ebre, en la qual es troba el riu Siurana, el va aprovar el govern espanyol el 28 de febrer de 2014. En ell, a més d'esmentar el transvasament del riu Siurana al pantà de Riudecanyes, s'aporta informació sobre l'estat de les masses d'aigua i s'enumeren diverses mesures per assolir els objectius mediambientals de la Directiva". I segueix: "Segons aquest pla, s'espera que les masses d'aigua del riu Siurana assoleixin un bon estat per al 2015". Concloent que "basant-se en la informació disponible, la Comissió no observa cap contravençió de les obligacions que imposa la Directiva marc de l'aigua". Cal observar que en la resposta de la Comissió es diu que "s'espera" que el riu assoleixi un bon estat per al 2015, fet que de moment no s'ha produït.

Poc després, el juny de 2014, en una acció reivindicativa duta a terme a la mateixa represa del Molí dels Àubins, els alcaldes de Poboleda i Torroja i el grup ecologista GEPEC, van acusar la Comunitat de Regants del Pantà de Riudecanyes de no respectar el cabal ecològic i deixar assecar el riu per una mala gestió, i encara més greu, d'agafar més aigua de la que li pertoca per després comercialitzar-la. La comunitat de regants va negar les acusacions i va defensar la seva gestió, i l'ACA i la Generalitat va assegurar que estudiaria els fets. No hi ha constància que ho hagi fet, segons les fonts consultades per **PrioratDiari.cat**, diari territorial de **delCamp.cat** i **Nació Digital**.

El grup ecologista GEPEC, en aquella ocasió, va afirmar que el microclima de la zona es veia alterat per la manca d'aigua, fent els estius més calorosos, que l'aigua de rec pels pagesos de la zona sigui de baixa qualitat, i el bosc de ribera es ressent també d'aquesta manca de la humitat suficient. Tanmateix, els ecologistes es plantejaven una sèrie de qüestions com que aquella mateixa primavera, la presa de Riudecanyes va sobreixir durant setmanes i no es va donar pas a l'aigua cap al Siurana; quin volum d'aigua administra cada any l'embassament de Riudecanyes i com es distribueix; i es formulava preguntes com: D'ençà dels anys 80, en què el mini-transvasament de l'Ebre començà a portar l'aigua a la ciutat de Reus, l'aigua del pantà és tota pels regants? Quina quantitat en gasten? Quina quantitat d'aigua sobra i què se'n fa?

Jordi Aixalà, alcalde Torroja entre 2003 i 2015: "Pel riu ha de baixar una aigua, un cabal ecològic mínim tot l'any. Quin és el problema? Que se'n foten".

Jordia Aixalà, alcalde de Torroja del Priorat entre 2003 i 2015. Foto: Cedida.

La reivindicació està provocant un incipient moviment cívic al Priorat, de moment traduït en la pàgina a Facebook «Volem el riu Siurana viu (<https://www.facebook.com/groups/312415860587/>) », que podria acabar evolucionant cap a una plataforma en defensa del riu i els interessos de la comarca. El creador d'aquesta pàgina és Jordi Aixalà i Jansana, alcalde Torroja entre 2003 i 2015, i activista destacat en la defensa del Siurana, que resumeix el problema d'una manera molt clara: «El cabal ecològic no es respecta. Aquest és el punt número u i principal». I amplia: «El riu baixa sec tot l'any, fins al punt que no és un riu, sinó una riera. Quan plou baixa aigua i quan no plou no en baixa, i aquest riu no havia estat mai així. Abans de la construcció de l'assut, sempre baixava una mica d'aigua. Actualment, no es respecta el cabal del riu. El meu pare, que ja fa molts anys que és mort, sempre em deia que només recordava uns anys que el riu baixés sec, que va ser cap a començaments dels anys 30, quan hi van haver tres o quatre anys seguits de gran sequera. És l'única vegada que ell va veure el riu sec. Jo cada dia el veig sec».

Jordi Aixalà explica que "els diners que genera aquesta aigua actualment, si la deixessin córrer riu avall, no generaria la fortuna que està generant en alguns sectors, i estem parlant de milions d'euros. Qui i com es reparteixen aquests diners no en tinc ni idea. Però està clar que un dels principals beneficiaris és el pantà de Riudecanyes, a part dels ajuntaments corresponents de la zona". La clau de tot, doncs, està en els interessos econòmics: "Es mouen massa diners. S'ha provat de fer alguna cosa des del Consell Comarcal, des dels ajuntaments, des de tot arreu, però no hi ha interès a solucionar-ho, perquè no tenim veu ni força. De tant en tant surt un article en un diari, un petit reportatge a TV3, et fan cas quatre dies i després se n'obliden".

Està convençut que "si baixa aigua pel riu, la climatologia d'aquesta zona canvia, crea més humitat", i creu que el problema fa anys que estaria solucionat si no fos per què «som quatre gats que vivim en aquests pobles, que intentem lluitar per mantenir la zona viva, dia a dia, per què la gent pugui venir a veure la comarca, a comprar els nostres productes i a veure la nostra zona, però ells negocien amb la nostra aigua. No és un fet de la gent, és un fet dels polítics i empreses disposades a comerciar amb aquesta aigua. A mi ja em sembla bé que a l'altra banda reguin, que prenguin aigua del riu, però pel riu ha de baixar una aigua, un cabal ecològic mínim tot l'any. Quin és el problema? Que se'n foten».